

ל' יומין
ב' זכ"ו
ל' מניין
ל' ס'אסא

הותרתם [אלא כך היה מעשה] באותה שעה חלצתו חמה ושאל לנו מים לשתות. [ושוב מעשה
ברכי חנינא בן דוסא שהלך ללמוד תורה אצל רבן יוחנן בן זכאי וחלה בנו של ריב"ז. א"ל חנינא
בני בקש עליו רחמים ויחיה. הניח ראשו בין ברביו וביקש עליו רחמים ויחיה. א"ר יוחנן בן זכאי
אלמלי הטיח בן זכאי את ראשו בין ברביו כל היום [כלון] לא השגיחו עליו. א"ל אשתו וכי (הוא)
[חנינא] גדול ממך. אמר לה לאו אלא הוא דומה כעבד לפני המלך ואני דומה כשר לפני המלך:

עין אי"ה

ושוב מעשה בר"ח כ"ד שהלך ללמוד תורה כו' א"ל חנינא בני
בקש עליו רחמים ויחיה כו' אריב"ז אלמלי הטיח בן זכאי כו'
אלא הוא דומה כעבד לפני המלך ואני דומה כשר בפני המלך.
יש [דרך] עבודה שכלית, שהאדם מתהלך על פיה בדרכי ד', ויש
[דרך] עבודה תלויה ביותר בהרגש הטוב, ושניהם נכללים בכלל
לב טוב: השכל הטוב והאמיתי המנהיג באמתתו את כל כחות
הנפש, והרגש הטוב המושל בכל נטיות האדם. ומי ששם מעינו
לעבודת השכל, העיקר אצלו ההשגה הטהורה, ע"כ אין פעולתו
ע"י תפילה מוסיפה לו שלימות בדרכו. אמנם הבורר לו דרך
ההרגש, התפילה והתקבלותה היא מסייעה להרמת מצב עבודתו,
ע"כ תתקבל ביותר, כי עין ד' אל יראיו' להשלימם בדרך זו
ילכו. [ע"כ אף שעבודת השכל נעלה היא מעבודת הרגש, כשם
שהשכל הוא כח יותר נעלה מהרגש, בכ"ז פעולת התפילה תראה
למי ששם מעייניו בטהרת הרגש, לרומם רוחו בשפיכת שיח
והרגשת הנטיות הטבעיות לדבקה בדי' אלקים חיים, אף שמעלתו
נמוכה נגד מי ששם מעייניו כולם בהשגת האמתיות לכדי' באין
פנות אל ההרגש בעקרו, כ"א מה שיפעל השכל בחזקו ורוממות
ערכו לרומם ג"כ ערך הרגש. ע"כ הוא דומה (העובד עבודת
הלב ברגש) כעבד לפני המלך, והעובד השכלי כשר לפני המלך,
שלענין פעולת הוצאת המבוקש נמיכת המעלה תקרב ההפקה.

ר"ל

ח

א הבה. הלכות תפלה פ"ו

פְּרָק שְׁבִיעִי

א פְּשֵׁתְקֵנוּ חֲכָמִים דְּבָרֵי תְּפִלוֹת אֲלוֹ, תְּקַנְי בְּרָכוֹת אַחֲרוֹת
לְבָרְךָ אוֹתָן בְּכָל-יוֹם.

יד חֵיב אָדָם לְבָרֵךְ מֵאָה בְּרָכוֹת בֵּין הַיּוֹם וְהַלַּיְלָה.

טז פִּיצַד זְ אוֹכֵל מֵצַט יֶרֶק וּמִבְּרֵךְ לְפָנָיו וּלְאַחֲרָיו, וְחוֹזֵר וְאוֹכֵל
מֵצַט מִפְּרִי זֶה וּמִבְּרֵךְ לְפָנָיו וּלְאַחֲרָיו, וּמוֹנֵה כָּל-הַבְּרָכוֹת

אחבת. הלכות תפלה פ"ה

על כל מצות...
הוא דומה...
כעבד לפני המלך...

על: ג' נבחר המקדש כיצד היה עומד כיוצא בזה
מחוד פניו וכו' ארץ ישראל ומחולל. והיה עומד בארץ
מבין את פניו כענין ירושלים. והיה עומד בירושלים
מבין פניו כענין המקדש. והיה עומד במקדש מבין
פניו כענין בית קדש הקדש. וכו' וכו' שלא יכל
לכון את הרוחנות והמחולל כמפניה יתן את לבו כענין
המחולל והמחולל: ד' תתן תוקן כיצד כשהוא עומד
המחולל ע"ד לבו את תולו ו הוהבד ו ונתן קינו למטה
מולו הוא כענין ויולאין. ויהיה לבו פני
למטה מולו הוא עומד בשמים ונתן ידו על לבו
מחולל הרוחנות על המחולל ועומד כענין לפני רבו
בטהרה והבדואה וכו' ולא ידע ופעל הלצה.

קובץ מסורה חלק יג עמ' נד

...והנראה בזה דהנה הרמב"ם מביא חיוב מאה ברכות בהל' תפילה ולא בהל' ברכות. ועיין בפ"ז הל"א מהל'
תפילה שכ' הרמב"ם וז"ל: כשתקנו חכמים דברי תפילות אלו תקנו ברכות אחרות לברך אותן בכל יום אלו הן
כשיכנס אדם למטתו לישן בלילה מברך... המפיל וכו'. ונראה דחיוב מאה ברכות הוא חלק מחיוב תפילה. ויש
חיוב דג' תפילות וצריך להשלים החיוב תפילה של כל יום בהשלמות מאה ברכות.

עניני תפלה

התפלה המתמדת של הנשמה

ב

אין התפלה באה כתקונה כי-אם מתוך המחשבה שבאמת הנשמה היא תמיד מתפללת. הלא היא עפה ומתרפקת על דודה בלא שום הפסק כלל, אלא שבשעת התפלה המעשית הרי התפלה הנשמית התדירית היא מתגלה בפעל. וזהו עידונה ועינוגה, הדרה ותפארתה. של התפלה, שהיא מתרומה לשובנה הפותחת את עליה הנאים לקראת הטל או נכח קרני השמש המופיעים עליה באורה, ולכן "הלואי שיתפלל אדם כל היום כולו".

2. Proper prayer results only from the thought that in truth the soul is constantly praying. She longs for and flies to her Beloved without cease; only that during the actual hour of prayer the constant soul-prayer is revealed in deed. This is the delicacy and loveliness of the prayer: She is likened to a rose who opens her beautiful petals to receive the dew or the sun's light rays. Therefore, "Oh, that man would pray the entire day!"²

ברכות דף כו

פרק רביעי

תפלת השחר

פרק רביעי

[דף כו ע"ב] איתמר רבי יוסי ברי' חנינא אמר תפלות אבות תקנום, ריב"ל אמר תפלות כנגד תמידים תקנום. תניא כוותי דר' יוסי ברי' חנינא ותניא כוותיה דר' יהושע בן לוי. [תניא כוותיה דרבי יוסי ברי' חנינא] אברהם תקן תפלת שחרית, שנא' (בראשית יט) "וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם [את פני ה']" ואין עמידה אלא תפלה, שנאמר (תהלים קו) "ויעמוד פינחס ויפלל (ותעצר המגפה)". [יצחק] תקן תפלת המנחה, שנאמר (בראשית כד) "ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב" ואין שיחה אלא תפלה, שנאמר (תהלים קב) "תפלה לעני כי יעטוף ולפני ה' ישפוך שיחו". יעקב תקן תפלת ערבית, שנאמר (בראשית כח) "ויגע במקום וילן שם (כי בא השמש)" ואין פגיעה אלא תפלה,

ב ר כ כ

ורחות של השחתת המוסר והעבודה השלמה. וזמן פעולה זו נחוצה ביותר בשחרית, שיכין האדם לעצמו קודם שיפנה לעסקי החיים ורגשות תאות הגוף המוכרחים, להקנות לעצמו מעמד מוסרי חזק באופן שתהי' לו עמידה נכונה וקיימת שלא ישטפוהו המון גלי הזמן, ויוכל עמוד בנסיגות של הכחות המתנגדים. לזאת תערך התפילה לתכלית זו בשם "עמידה", על אודות פעולתה, והוכשר לזה ביותר אברהם אבינו ע"ה שהי' ראש המאמינים, והעומד בעשרה נסיונות נפלאים, אשר [נלחם] על כל המון המתנגדים אל הדרך העולה לראות אור ד', שהסתערו להפיצו ולהדיחו (נלחם), ומצא מעמד נכון וקיים לעד.

ב. אברהם תקן תפילת שחרית, שנאמר "וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם" כו', יצחק תקן תפלת המנחה, שנאמר "ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב" וכו', יעקב תקן תפלת ערבית, שנאמר "ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש" כו'. אלו השלש לשונות, עמידה, שיחה, פגיעה, מכוונות הנה נגד שלשה ענינים חלוקים שבאים מתועלת התפילה בעבודת השם יתברך. הנה התחלת פעולת התפילה היא שכל יסודי היראה והמוסר שקנה האדם בנפשו, שהם עלולים להשתכח מן הלב מפני סערת יצר לב האדם ותאות הזמן, התפילה תשריש את כל הענינים הקדושים והציורים הנעלים יפה בלב, באופן שיהי' להם מעמד חזק שלא ימוטו מהסתערות

שיחה חקרא התפילה בשם משתתף עם צמחים ואילנות, שנקראו שיחים על שם הפרחת הנפש בכוחות חדשים, המסתעפים באופן שבעי ע"י רגשות הנפש בעבודה שבלב. וזה המעמד ראוי ביותר לעת מנחת ערב, שהאדם קרוב להסיר מעליו הטרדות הזמניות, אז תוכל נפשו להתרומם בטבעה, ורגשי קודש הטבעיים האצורים בתוכה לדבקה באלהים חיים ולהתגבר באהבתו ויראתו הטהורה, יוסיפו פרי תנובה וישלחו בדים ופארות, להיות כדמות אילן רב ואחד השיחים.

אמנם עוד יש רב יתרון לתפילה, והיא מוצאת תכליתה ברמי המעלה והערך, קדושי עליון הנגשים אל ד' שע"י התפילה ירדמו אף ינשאו למעלת הנבואה או קרוב לה. כדברי הטור או"ח סי' צד"ק. הם פוגעים מעמדים גדולים יותר מהליכות הטבע, כי יתרוממו הרבה על הטבע וידבקו באלהים חיים בלב ונפש טהורה. ולזה המעמד הרם מוכשר הלילה במנוחתו והתבודדותו, כדביאר החסיד בחוה"ל² ביתרון תפילת הלילה.

וכאשר אירע באמת כיעקב אבינו ע"ה, שוראי השלימתו ג"כ התפילה לאותו החזיון הנבואי הנשגב של מראה הסולם וכל פרטיו. שעל כן נתיחס לתפילתו שם פגיעה, "ויפגע במקום", והיא נאותה לערכית.

ברכות דף לב

פרק חמישי

אין עומדין

עד. אריו"ח, כל כהן שהרג את הנפש לא ישא את כפיו, שנאמר "ידיכם דמים מלאו". יסוד ברכת כהנים, ועמה שתה"י בנשיאת כפים, מורה שתכלית העבודה שראוי להיות מצויירת ושמורה בלב עובד ד' האמיתי היא טובת הכלל ואשרו. הברכה תורה דעת שאהבת הכלל ממלאת את כל לבבו של הכהן המיוחד לעבודת השם ית' ועסק תוה"ק. ונשיאת הכפים תורה שגם כל פעולותיו מוקדשות הנה לטובת והצלחת הכלל. וצריך עם זה לדעת שני ענינים: האחד שאין אהבת הכלל נקנית באדם כ"א שילמד עצמו לאהבת כל פרט, ע"כ "ואהבת לרעך כמוך" הרא יסוד תוה"ק ואידך פירושא². והב' אע"פ שתכלית הצלחת הכלל והפרט היא תלויה במעלות עליונות רוחניות, מ"מ לא תושלם בשום אופן כ"א אם תתפשט האהבה לכסוף בכל לב ונפש לחיים, וטובתה של כל נפש גם בחיים הגשמיים. כי להיות הקשר שלם, של אהבת כל הטוב לזולתו, אז ישכיל בעבודת ד'. אבל אם תהרס אצל העובד האהבה הפרטית וגם אם לא תתפשט על אהבת החיים הגופניים של זולתו, לא ימצא המעמד האמיתי. וע"ז מורה נשיאת כפים שעם הברכה, הברכה בעצמה היא בלב והיא כללית גם רוחנית, ומגמתה לשאוף אל הברכה האמתית שהיא תכלית הכל באמת. אמנם בפועל תצא ע"י כל האמצעים המכשירים אותה, באה בפעולות כפים הגשמיות והאצבעות הפרטיות להורות על התפשטותה בפרטים, כן באישים כן בכתובות הפרטיות שהם כל צרכי חיי הגופים. ע"כ כהן שהרג את הנפש, הוא הפסיד תכונתו נגד אהבת הפרט ביחוד לעומת חיי הגוף, הוא לא ישא את כפיו. כי בהאבד ממנו המדרגה התחתונה של אהבת הפרט הגופנית לא יוכל לעלות לאהבת הכלל הרוחנית שהיא התכלית.

עין אי"ה

מא. תניא אבא בנימין אומר שנים שנכנסו להתפלל וקדם אחד מהם להתפלל ולא המתין לחבירו טורפין לו תפילתו בפניו. ההערה בזה שהמתפלל אין תפילתו רצוי כל זמן שתהיי כונתו רק הנאת עצמו ותועלתו בתפילה. ע"כ זה שאינו ממתין על חבירו הוא אות ממנו שלא שם טובת חבירו אל לבו

כלל בתפילתו, ע"כ טורפין לו תפילתו בפניו, וגורם לשכינה שתסתלק מישראל, שאין השכינה שורה כ"א ע"י השלום האמיתי, דהיינו שידרש כל אחד טובת חבירו, בין הרוחנית ובין הגשמית.